

AVTONOMIST

Glasilo „Združenja slovenskih avtonomistov“.

Izhaja vsako soboto.

Celoletna naročnina 50.— D
mesečna 4.— „
Inozemstvo celoletno 100 D.
Posamezne številke se računijo po D!
Inserati se računajo: pol str. 560 D, manjši sorazmerno. — Pri malih oglasih beseda 50 p.

Kaj hočemo? Lastno zakonodajo na lastnih tleh vzrastlega slovenskega ljudstva!

Stranke.

Vsako državno življenje je skupina gotovih, natančno določenih tvornih sil. Zemlja rodi na raznih krajih različne rastline, različne živali in vsebuje različne rude. Tudi podnebje je v vsakem kraju različno. Vsi taki različni naravni življenjski predpogoji vplivajo na ljudi, ki stanujejo v raznih deželah, seveda tudi zelo različno. Naravna posledica teh razlik je tudi **različen razvoj raznih narodov in tudi raznih držav**, ker mora biti plod različnih tvornih sil nazličen.

Poglejmo n. pr. parlamentarizem. Parlament je „rastlina“ prav posebne vrste, ki je zrastle na Angleškem iz čisto lastnih **angleških** gospodarskih, verskih, socialnih in kulturnih razmer. Zato je ta rastlina tudi **le na Angleškem** jako močna in čvrsta. Presadili so jo sicer tekom časa tudi v druge dežele — a kaj je **tam** zrastle iz nje? **Čisto nekaj drugega!** Zato se Anglež po pravici smeje vsem raznim evropskim „parlamentom“, ker vidi v njih le potvorbo in spako, ne pa parlamenta.

V vsaki državi, kjer določujejo razvojno smer čisto posebne tvorne sile, se tudi državljani grupirajo po njih in se organizirajo v **političnih strankah**, ki so torej plod čisto **natančno določenih in določljivih pred-**

postavitev. Naj pojasnimo to na nam vsem znanem primeru. Pri nas v Sloveniji imamo še vedno „liberalce“ in „klerikalce“. Ta strankarska grupacija je nastala, kakor vemo, v Avstriji in je plod čisto posebnih, v **bivši Avstriji** obstoječih razmer. V Avstriji je načeloval državi **katoliški** vladar, dalje je bilo 90 procentov prebivalstva **katoliškega** — ali je čudno, če se je proti taki večini pojavil tudi odpor? Iz teh čisto natančno danih in natančno določenih predpostavitev je nastala na eni strani „klerikalna“, na drugi pa „liberalna“ politična skupina. V drugih deželah, kjer odločujejo zopet drugačne tvorne sile, se ljudje seveda grupirajo zopet po drugih vidikih.

Tudi **jugoslovanska** država ima svoje posebne tvorne sile. Na podlagi teh posebnih tvornih sil se bodo **morale** razviti tudi politične stranke pri nas le iz **lastne** zemlje.

Ali imamo mi **že** take **lastne** politične stranke, ki so nastale ali ki nastajajo iz **novih** tvornih sil?

Kakor nam kaže izkušnja, imamo mi večinoma še take stranke, ki so nastale **iz tvornih sil v bivši Avstriji**, iz novih tvornih sil nastalih strank pa še ni, oziroma komaj nastajajo — **in odtod naša politična kriza!**

Racman.

Racman je jako lepa in ponosna žival. Spredaj ima širok kljun, zadaj pa krivčke, po katerih se razločuje od petelina. Petelin ima namreč zadnja peresa zakrivljena od zgoraj navzdol, racman pa od spodaj navzgor. Zato so včasih nosili petelinje perje za klobukom žandarji, racmanove

krivčke pa kmečki pretepači. Tako so se razlikovali že na zunaj žandarji od fantov od fare.

Zanimivo pa je opazovati racmana, kadar ga ubijajo. Nesrečnežu navadno odsekajo glavo. Racman pa očitno ne ve, da so mu glavo odsekali, in zato teka še dolgo po dvo-

rišču okoli tudi brez glave. On maha s peruti kakor prej, prestavlja noge kakor prej, počene kakor prej — vse dotlej, dokler ne izkrvavi. Šele takrat se zave, da je revež — brez glave! Nato ga poparijo, oskubijo, speko, oče obero bedra, mati belo meso, otroci pa dobe koš — pa to itak veste.

Tak racman brez glave smo Slovenci danes. Ko smo še imeli glavo, smo pošiljali svoje otroke v šolo, smo delali, smo trgovali. To, kar smo delali z glavo na vratu, delamo tudi še danes brez glave...

Mi pošiljamo svoje otroke še danes v šolo kakor prej. Male nožice se premikajo proti šolskemu poslopju kakor nekdanj, sede na klopih kakor nekdanj, učitelji govore kakor nekdanj, ampak samo tega ne vemo, kaj govorijo, ker smo brez glave...

Mi obdelujemo zemljo kakor nekdanj, pridelujemo žito kakor nekdanj, prodajamo krompir in junce kakor nekdanj, samo tega ne vemo, da delamo vse to za papir namesto za zlato, ker smo brez glave...

Mi hodimo na sodišče in na okr. glavarstva in na županstva ka-

kor nekdanj. Tam uradujejo sodniki, okrajni glavarji in komisariji in župani in pisarji in pismouki in farizeji kot nekdanj. Vse lepo po starem. Ampak po kaj hodimo tja, tega menda ne vemo več prav natanko. Nekdanj smo hodili tja po pravico, danes pa ne vemo tega več natanko, ker smo — brez glave...

Tudi davke plačujemo kakor nekdanj. Davkarji jih pobirajo kakor nekdanj. Kolikor več, toliko bolje — namreč ne za ljudi, ampak za davkarje. Nekdanj je sicer od teh davkov nekaj nazaj prišlo v dežel, ampak mi tega danes nič več ne vemo, ampak plačujemo naprej, ker smo racmani brez glave...

Gospodarji, ki so nam odrezali glavo, nas pa lepo tišče med koleno in lovijo našo kri v podstavljeno skledo. Ko bomo izkrvaveli, nam bodo izruvali najprej krivčke, potem nas bodo poparili in oskubili in spekli in belgrajski ata bodo obrali bedra in belo meso, kosti bo pa laški maček požrl — **če nam ne bo pravočasno zrastle nova glava!**

Ali res . . . ?

Teden za tednom dokazujemo, kako nevzdržne so postale razmere v naši državi in to na vseh poljih človeškega življenja in udejstvovanja. Nezadovoljnost kmetov in delavcev je itak že dolgo dosegla svoj vrhunec. Sedaj se je nezadovoljnost raztegnila tudi na uradništvo, na industrijo in obrtnike in trgovce. Globoka nezadovoljnost z razmerami, kakršne so danes, je objela ves naš narod. Težko, da se kaj podobnega doživi v življenju narodov. Edino koncem svetovne vojne je bil politični položaj podoben današnjemu čustvovanju. Dan za dnevom se oglašajo pri nas ljudje, ki so, rekli bi, neozdrav-

ljivi idealisti. Pet let so ti ljudje verovali v to našo novo, težko priborjeno in ustanovljeno državo. Sami so trpeli pomanjkanje, dali so zadnje svoje prihranke, da se eksistenčno vzdržijo, sovražili so nas federaliste in republikance, ker so imeli upanje, da se tako, kakor je Vidovdanska ustava predvidevala, gospodarske in socialne prilike preje uredijo in pridejo širše plasti naroda preje do kruha in zaslužka in miru. Ustavne boje so obsojali, ker so se po pravici bali, da bi isti potisnili notranjo konsolidacijo države daleč nazaj.

Ti zadnji politični idealisti sedaj odrekajo. To je njihova tragika. Spo-

LISTEK.

20

Kmečki punt.

Hrvaško napisal Avgust Senoa.

„Boga mi, junak si in boljši od mene.“ je pripomnil Marko, ki je z občudovanjem gledal Ilijo! „Škoda, da si odložil puško, saj matere ne rodijo vsak dan takih sinov. Ko bi šel zopet nazaj!“

„Kaj neki snubite tukaj mojega moža, Marko.“ je Kata živahno vzklopela in prišla Ilijo za roko.

„Ne boj se, ljuba Kata.“ se je Ilija mirno nasmehnil, „dovolj sem v svojem življenju pretrpel, sedaj si hočem pri svojih ljubih počiti!“ — Uskok je sklonil glavo in se zamislil.

„Da! Človek je pluta.“ je rekel naposled, „ki plava po vodi. Voda jo meče sem in tja. Srečen, kdor priplava k bregu. Ali ni tako, sveti oče!“

„Človek umuje, Bog gospoduje. Božja milost je velika in dobrega človeka ne zapusti.“ je odgovoril župnik.

„Kako pa si prišel sem?“ je vprašal uskok.

„Popolnoma slučajno. Te kraje sem poznal že od prej. Doma v Ribniku mi je vse pomrlo razen brata Nikole, s katerim pa se ne morem ravno pohvaliti. Ban me je odvezal tlačanstva in mi dovolil, da lahko stražim, kjer hočem. Prišel sem sem služiti Hemingovcem, po priporočilu gospoda podbana Ambroža — tega bo devetnajst let. Nazadnje so mi dali to zemljo in ker je bila pusta, sem rekel: Ilija, oženi se! Prišla se je kmalu našla. Nekoč sem za gospodo šel na Stajersko v Pišce, v hišo nekega Ozvalda, ki je od gospode kupoval vino. Pri Oz-

valdovih je služilo lepo dekle, ki je sedaj — moja žena. Zaslepila mi je oči, pa sem jo vprašal: „Ali bi šla z mano, Kata?“ In ona je slekla črno stajersko krilo, obula opanke in oblekla rokavce. Tako sva se našla, tako sva se vzela, o pustu je bilo tega ravno devet let in, bogami, niti v sanjah še nisem obžaloval, da sem iz Stajerke naredil Hrvatico.“

„To je prav lepo! Bog vam daj srečo! Bog vas živi!“ Uskok je vzdignil vrč: „Krasen človek si, Ilija, in če ti je prav, pa se poljubiva in bodiva si pobratima!“

„Hočem, Marko!“ je odvrnil Ilija in mu podal roko.

„Na zdravje junaško, na zvestobo junaško, dragi Ilija! Tukaj položim roko na glavo tvojega sinka in ti prisežem pri Bogu in pri svetem Nikolaju, da ti bom brat v sreči in nesreči, brat tvoji ženi, oče tvoji deci. Moja desnica bo tvoja pomoč, moja junaška zvestoba tvoj ščit. Če te izdam, naj mi Bog ne da sreče, ne meni, ne mojemu zarodu. Ti pa, sveti oče, blagoslovi!“

„Obljubljam ti zvestobo pred Bogom!“ je odgovoril Ilija.

„Amen!“ je končal župnik z blaženim obrazom in blagoslovil stara junaka v nova pobratima.

V.

Zraven stare mestne hiše in nasproti samostanu stoji dvorec knezov Erdödv. Sem se je prvega dne avgusta l. 1864 na naglem pripeljal ban Peter s svojega posestva Zelina. Pač zaradiakega nujnega posla. Slabe volje, na hrbtu prekrizanih rok in sklonjeno glavo hodi Peter sem in tja po prostrani sobi. Svetle, modre oči so mu venomer uprte v kamenite plošče tal; zdaj pogladi z roko dolgo svetlo brado; zdaj gre z njo preko kratkih las in

visokega stisnjenega čela, ki mu včasih zatrepeta. Lice mu je nekoliko utrujeno, orumenelo; mnogo je preživel po svetu. Zamišljen je, neke skrbi ga tarejo. Nič mu ni mar za to, da je njegova dolga suknja zaprašena, da turkizasti gumbi niso vsi zapeti, da so njegovi visoki črevlji iz surove kože blatni — niti ženske ne vidi, ki z otrokom kakih treh let v rokah sedi pri oknu na pisani škrinji. Stara je mogoče nad sedem in dvajset let. Nekoliko debelušna je, polna in rdeča; njene oči so podobne črnim črešnjam, toda v njih ni duše. Poteze njenega obraza niso lepe. Čelo ne kaže uma, toda v debelih ustnicah in kratkem nosu je nekaj, kar pravi, da je ponosna, naravnost ohola. Kako bi tudi ne bila? Saj je banica, druga žena Petra Erdöda in hči slavnega junaka Ivana Alapiča z Velikega Kalnika. Umna ni, toda mogoče nekoliko prebrisana kakor so sploh vse Evine hčere. Pozna se ji, da je banica, velikašinja, dasi je pravkar prišla s potovanja. Ornjena je v plašč iz črnega damasta, obšit s kunovino. Pod plaščem se vidi bogato nagubano svileni krilo, izpod katerega silijo prekrizane precej velike noge v zašiljenih črevljih iz žoltega usnja. Pod vratom je plašč spet z dvema ploščenicama srebrnima ploščama. Na eni vidiš polovico jelena nad polovico kolesa, grb Erdödv; na drugi se dviga železna roka iz krone in maha s sabljo proti zvezdi, — grb Alapičev. Majhna baršunasta kapa, prevezena z biseri, ji pokriva bogate lase. S sklonjeno glavo se je banica zagledala v svojega otroka, ki ji sili iz naročja, in gladi zlatolaso glavico. Milo gleda mati sinčka, malo se nasmehne, nekaj kakor čustvo švigne preko njenega lica. Menda zre v tem malčku jamstvo svoje sreče. Naenkrat vzdigne glavo, odpre nekoliko široka usta, se zagleda v bana in reče:

(Dalje prih.)

znali so na nešteti primerih našega notranjega in zunanjega državnega življenja, na nešteti primerih gospodarskih težav, na nešteti primerih socialnih krivic vsake sorte, na nešteti primerih moralnega in duševnega propadanja vsled teh razmer, da tako ne gre več in da se mora nekaj zgoditi — karkoli. Ali je te večinoma res nesebične politične in jugoslovanske nacionalne idealiste privedel v to strašno duševno stanje — hujskajoč časopis, prevratni element in rdeči jezuit? Prepričani smo globoko, da niti najmanj. Petletne trdne izkušnje vsakodnevnega življenja, vsakodnevne eksistenčne borbe so jih privedle tako daleč, da izgubljajo vero v državo. Ti ljudje so dali za njo vse kar so imeli, tudi dušo svojo. In danes so razočarani in — trdni. Silno trdni! Trdnost je znak naše dobe pri vseh poštenih ljudeh. Često dobro in pravilno presoja položaj, ko so spoznali, da je celokupna lepa in bogata ta država postala plen maloštevilnih porodic, ki so izgubile vsak sram, vsako obzirnost na narod in ljudi ter vsepovsod vsako reč rabijo le za svoje sebične namene.

Ti politični in nacionalni idealisti prihajajo do strašnega sklepa, ki

pa je čisto logična posledica njihovega duševnega doživljanja. Mi smo vedno govorili za pameten in dober sporazum med brati, ker to je potrebno za našo državo, za naš narod in za nas vse vobče. Ti idealisti pa danes v svoji razočaranosti, v svojem socialnem obupu pravijo, da je sporazum nemogoč, ker pošten in odkrit človek ne more sklepati sporazuma s človekom, ki ga je oplakal, in pogazil podpisano pogodbo.

Take zle posledice rodi današnje žalostno stanje v naši državi. Ali si morete misliti večje tragike, kakor je tragika teh ljudi, ki so za državo vse storili, kar so mogli takrat, ko je bilo to resnično nevarno in so nosili takorekoč za njo svojo „glavo v torbi“. Danes, že po petih letih svoje idejne zmage, klonijo glave in tavajo v temi brez vere v to, kar so verovali tako trdovratno celo svoje življenje. In so trdni, ker so preveč delali, preveč mislili, imeli prevročo vero v svojo nacionalno idejo.

Ali res gremo tako naglo h koncu? Ali je res polom tako blizu? Ali res ni nobene pameti in srca več in ni pomoči?

Naš političen preporod.

Če bi ne bile življenjske razmere za pretežno večino ljudstva tako težke in žalostne, bi politično življenje naših strank lahko imenovali **veselo**. Mi se res lahko smejemo. Pred leti je padalo po nas od vseh mogočih strani, češ, glejte državljani, kakšne izdajalce, politične norce, destraktivne elemente itd. imamo med seboj! Takrat smo mi po znani deklaraciji slovenskih kulturnih delavcev visoko dvignili zastavo avtonomije Slovenije. Povedali smo pa že takrat, da se bo naše ljudstvo zadovoljilo z avtonomijo le, ako jo dobi takoj, pozneje pa bo najbrže prepoznalo. In se je točno tako izvršilo. Danes običajne avtonomije, ki bi zasigurala Slovence in njihovo mirno kulturno življenje in nemoteno napredovanje, nihče ne vzame več resno. Danes je med našim ljudstvom že razširjena misel tudi na politično, na finančno in gospodarsko avtonomijo, misel na čim večjo samostojnost na vseh poljih javnega življenja in udeleževanja. Misel avtonomije se je razrasla v misel **federacije, lastne državnosti**, od katere bi skupni državi Srbov, Hrvatov in Slovencev odstopili le toliko, kolikor je to absolutno nujno potrebno za skupno mirno življenje. Ta misel lastne državnosti, ki smo jo politično utemeljili v našem znanem članku lanske leto: **„Naš politični cilj“**, pa se ni samo razširila, ampak tudi **poglobila**. Dobila je svoj globoki **socialni** pomen s tem, da smo povdarili svoje republikanstvo, s čemer smo hoteli v prvi vrsti naglasiti suverenost naroda in potrebo sporazuma z njim glede vladovne oblike. To je bil povdarek prave, resnične demokracije. In poleg republikanstva smo naglasili tudi svoje **človeško** stališče v vseh rečeh zasebnega in javnega življenja. S tega stališča smo zlasti za mir med narodi, smo proti vojskam in proti militarizmu. Tako smo idejno silno napredovali in postali močan element kulture.

Če primerjamo s tem našim idejnim razvojem razne naše politične stranke, spoznavamo, kako revne so na idejah in kako polagoma capljajo za nami. Demokrati, ki so bili najbolj ekstremni centralisti, ki so slovenstvo naravnost in odkrito negirali (kakor dela to še danes „Slovenski Narod“ v svojem radikalskem peto-

lizništvu), ti so poznali le en „jugoslovenski“ narod, ne le v političnem državnem oziru, ampak tudi v kulturnem, ki so ovajali javno, ako se je kdo predrznil razobesiti slovensko zastavo na slovenskih tleh, danes že odklanjajo naziv, da so centralisti in govore bojzljivo in blebetajoče o neki dekoncentraciji celo takozvane III. instance, s čemer hočejo reči, da so za večjo samostojnost pokrajini, katere so baš oni sami uničili, ko so „vladali“. Tako se ti zadnji centralisti med „prečani“ polagoma oddaljujejo od svoje lastne temeljne ideologije in postajajo kot politiki smešna figura, ki pljuje v svoj lastni žep. Zakaj brez centralistične ideologije oni prenehajo biti resen političen faktor, kakor vsak, ki mu je cilj le oportunitizem. Tudi „samostojni“ kmetje hodijo sedaj po deželi in kriče, kdo vse je zapravil slovensko avtonomijo tedaj, ko smo ji bili bližje nego danes. Ampak naš ljubi znanec, g. Pucelj, pri tem pozablja eno: da je bil tudi on in njegova stranka za sedanjí centralizem, da je ta stranka glasovala za Vidovdansko ustavo in tako bistveno pripomogla do sedanjega žalostnega stanja naših držav. Ta greh je imel velik vpliv med slovenskim ljudstvom. In g. Pucelj bo moral že nositi politične posledice tega svojega greha. Četudi bi danes postal federalist in republikanec bi mu to ne moglo v dogledni dobi več pomagati. — Naši stari „narodni borci“ okrog „Slovenskega Naroda“ pa se ne brigajo niti zato, kako bi politično zopet oživil s pomočjo svojih „idej“, ampak so si zbrali krajšo pot: zlezli so enostavno pod politični plašč „ovaj Pašića“ da se izognejo burji in dežju tam zunaj.

Takole revno je idejno življenje naših političnih strank po vojni. Ali ne kliče to glasno po obnovi in poživitvi? Seveda morejo to renesanco izvesti le ljudje poštenih in odkritih načel, ki trdijo, da politika ni nič drugega in biti ne more kot javno delo v korist naroda, kjer se osebne ambicije morajo zapostaviti.

Kaj pa Hrvati? Še nikoli niso bili tako složni, kmetje in inteligenca, kot so danes. In trdno verujejo v zmago. Če oni ne obupavajo, tudi mi ne smemo, ampak moramo posneti njih zgled in njihovo močno voljo. In dobro nam bo!

Povejte!

(Dopis iz obrtniških krogov ljubljanskih.)

Mi hočemo ostati Slovenci in napredovati — ali pa naj nas ne bo! — Tako govori naš narod. Pišem Vam to, da to objavite vsem onim, ki hočejo z brahijalno silo nad nas. Še je čas — pred viharjem smo! — in povejte odkrito, da tako kot doslej ne bo šlo naprej. Tudi z vašimi lamen-

tacijami v „Avtonomistu“ čez nesrečno srbijansko gospodarstvo je boste nič dosegli; treba je namreč preiti na dnevni red, na resno in odločno delo. Ni več potrebno teh ljudi učiti, zakaj mi se tej kliki kratkoma lo ne bomo podali, ne bomo se pustili več slačiti in strahovati; takšne-

ga „bratskega“ poniževanja, preziranja in tlačjenja imamo že dovolj. Ne mislite, da boste s svojo trezno in pametno pisavo, s kazanjem na razne „afere“ itd. kaj opravili in te ljudi spravili k pameti in pobolšanju. Tudi nočemo tako dolgo čakati. Dokler imamo ljudi in liste, ki na lastni narod pljujejo, vam je treba obrniti pozornost tudi na te domače „tiče“. Treba je pomagati slovenskemu narodu do duševne osamosvojitve — pa ne „Slovenskemu Narodu“ iz Knafljeve ulice, ki ne čuti več slovensko in mu je vseeno, če bi se jutri imenoval samo še „Narod“ ali pa „Srbski Narod“. Kakor mi zastopimo ta list, bi se dalo vse lepo zdraviti na ta način, da dobe prvoborilci teh „idej“ v Belgradu ali pa v Ljubljani lepa mesta. Ne mislijo pa ti ljudje na to, da bo bratu Srbijancu enkrat tudi teh koritarjev dovolj in jih bo pognal „napolje“. Vsak Slovenec bo potem smel pod vojaško komando še kričati „Živijo“, šteti „pare“ belgrajski porodici in občudovati te ljudi kot — „nadjude“.

Gospod urednik! Povejte svojim bralcem enkrat odkrito, da so edino Srbi po milosti božji in po vojni sreči poklicani biti naši gospodarji, da je belgrajska porodica za nas „izvoljeno ljudstvo“, ki ima vse zmožnosti, **pa tudi pravico**, da svojevoljno vlada nad **takšnimi bojazljivci in omahljivci**, kot smo Slovenci. To dopovejte ljudem in videli boste, kako bo potem vse šlo gladko in brez prepirov. Da potem lahko tudi vi prenehate pisati in povdarjati „Kaj hočemo?“ ... Lastno zakonodajo so nam „pridobivali“ vsi, vsak pa je

mislil na sebe; vse stranke, vsaka pa je mislila zopet le samo na sebe. In sedaj imamo, kar so nam „priborili“. Za poskušnjo bomo dobili „novo“ ustavo in tudi za vse druge slučaje je poskrbljeno. Preostalo nam bo le „ovaj Pašić“ po vzorcu Mussolinija in laških fašistov. In gorje mu, kdor bi se drznil to lepo „Eshaes idilo“ pod Pašićevo patronanco vznemirjati. Vsi slovenski efijalti in ž njimi tudi propadla „slovenska“ inteligenca bodo poskrbeli, da se zlijemo v „edinstveno nacijo“. Kaj bo potem, kakšen kaos nastane — to nam nič mar. Danes gre za to, da se slovenstvo pohodi, da se naše najboljše ljudi zmeče na cesto. To pa v Belgradu — pa tudi naši domači petolizniki — ne vedo, da bo oslABLJENA tudi Srbija, ko bosta Slovenec in Hrvat gospodarsko in kulturno na tleh.

V Belgradu odkrito pravijo, čeprav malo sramežljivo, da nimajo ljubezni za nas. Ali naj nas potem naše srce vleče tja, kjer opazujemo le nasprotovanje, omalovaževanje in desinteresiranost za naše potrebe in svetinje?

Kaj naj očitamo Belgradu? Belgrad dela to, kar je zanj prav. Najprvo se moramo očistiti doma, spoznati moramo predvsem domače škodljivce in jih odpraviti, da bomo edini in močni. Zato je zadnji čas, da poveste na glas, da se moramo zbrati vsi, ki jim je za obstoj slovenskega ljudstva, za obrambo naših življenjskih potreb in pravic svobodne in zedinjene Slovenije in da ne odnehamo poprej dokler ne bo rešen in prostovoljno zedinjen z nami tudi naš sleherni narodni ud. **H. Š.**

Kako je danes v Rusiji?

Nedavno se je vrnil s svojega potovanja po Rusiji bivši nemški državni kancler dr. Wirth. Ta pripoveduje o svojih utisih tako-le:

„V Petrogradu in v Moskvi žive ljudje danes tako kakor pred vojno. V Moskvi so zopet odprte velike trgovine z dragim kamenjem, kjer lahko kupiš najlepše rubine in smaragde. V velikih restavracijah ješ tako kakor drugod po Evropi. Po kaviarju lahko gaziš in povsod je dovolj izvrstnega kavkaškega vina. Na vsakem voglu prodajajo izborne „obložene kruhke“. Po vseh mestih popravljajo cestni tlak in ga lepo čistijo. Vsepošvodo delo in zopet delo.“

Današnji ruski vlastodržci so polni pravega ruskega narodnega duha. Tudi ljudstvo je narodno-zavedno. S tem duhom in s to zavednostjo mora danes vsak računati. Najbolj preveva ruski narodni duh armada. Častniki in vojaki delajo najboljše vtis na tujca. Vsi so dobro hranjeni in dobro oblečeni. Disciplinarnost je odlična.

Svojo posebno skrb obrača ruska vlada na mladino. Najlepši vtis napravlja ruska mladina s tem, da ne vživa več alkoholnih pijač. Opustitev alkohola je za Rusijo in njen napredek največjega pomena.

V Moskvi so priredili to leto razstavo „ruske vasi“. Na razstavi si videl vse vrste ruskih kmečkih hiš in tudi stanovali so v hišah ljudi iz dotičnih krajev. Vlada pripelje dnevno na tisoče kmetov brezplačno v Moskvo, da si to razstavo ogledajo. Na razstavi razkazujejo kmetom tudi moderno poljedelsko orodje in učijo njega uporabo.

Med prebivalstvom v celi Rusiji vlada le ena želja, namreč **ohraniti mir in delati**.

Splošen vtis imam, da se Rusija s čudovito naglico obnavlja. Letos imajo toliko zemlje obdelane kakor pred vojno in žetev bo obilna. Rusi bodo žito že letos lahko izvažali. **S tem dejstvom mora Evropa začeti računati.**

Boj med radikali in demokrati.

V Belgradu so dolgo vladali radikali in demokrati. Centralisti seveda, drug hujši od drugega, kar dokazuje že vidovdanska ustava, ki je skupno delo obeh. Njihova zveza pa je bila zelo rahla, ker ni imela drugega skupnega cilja kakor vladati in zopet vladati in izkoriščati državno moč ne v korist države kot take, ampak v korist svojih strank.

Strankarska korist pa je pripeljala do razdora med obema, ker je hotel živeti od države vsak sam, brez „tuje“ konkurence. Danes vladajo že pol leta radikali sami. Od tega trenutka dalje so jim demokratje najhujši sovražniki in vodijo boj proti radikalom z vso brezobzirnostjo. Z enako brezobzirnostjo se radikali branijo.

Ljudje pa za ta boj ne kažejo posebnega zanimanja. Zakaj ne?

Zato, ker ne vidijo v opoziciji demokratov nič dobrega, nič poštenega, nič iz plemenitih čustev izvirajočega, ampak samo boj za oblast in za moč, da bi zopet demokratje sami ravno tako lahko vladali kakor so že enkrat vladali in kakor vladajo danes radikali!

Ko so bili demokratje na vladi, je bilo korupcije dovolj na vseh koncih

in krajih, tudi v demokratskih vrstah. Uradnike in učitelje so gonili iz kraja v kraj po starem srbjskem načinu kakor živali iz kota v kot. Izvajali so agrarno reformo na tako nespreten način, da je danes v mnogih in sicer ravno v najbogatejših delih države umno kmetijstvo popolnoma na tleh. Tako je šlo veselo dalje, tako da so se vsi ljudje oddahnili, ko je bilo te vladavine konec.

Danes so na vladi radikali. Kaj delajo, kako vladajo ti? Odgovor je jasen in znan: Oni nadaljujejo, kjer so nehali demokratje!

Finančna uprava je ravno tako zanič kakor je bila pod demokratom Kumanudijem.

Policijski sistem, ki so ga uvedli demokratje, živi naprej.

Demokratje so pognali iz parlamenta komuniste, radikali pa se prijavljajo, da bodo isto naredili s Hrvati.

Demokratje so zasedli vsa vplivna mesta v državi s svojimi privrženci. Radikali delajo isto.

Tako bi lahko našteali vse polno grehov, ki so skupna radikalska in demokratska last.

Zato pa pravijo pametni in razsodni ljudje: Bog nas varuj radikalov in demokratov!

Eno zaslugu pa ima Pašić s svojim bojem proti demokratom le. On je strl Pribečevića. To je že nekaj.

Ločitev duhov.

Ena najbolj zanimivih političnih novic je ta, da se demokrati centralisti odpuščejo svojemu centralizmu in polagoma postajajo „avtonomisti“. Oni se zaenkrat še ne upajo s pravo besedo na dan in se skrivajo za „dekoncentracijo“, ampak polagoma bodo že še prišli tudi do prave besede.

Ta pojav je važen. Ne samo zato, ker utegne razbiti demokratično stranko v Belgradu na dva dela, **ampak mnogo bolj zato, ker pomenja novo zmago avtonomistične misli.**

Glavna moč demokratov so bili demokratje iz Srbije. Ti gospodje so pred vsem Srbi in se torej od radikalov prav malo razločujejo. Srbijanskim radikalom in demokratom je glavna stvar pač ta, da izjemajo nas prečane v svojo korist. Zato morajo oni z radikali naravnost tekmovali v tem, kdo bo znal prečane bolj pritisniti ob zid v korist srbijskih volilcev.

Drugeče pa je s prečanskimi demokratimi.

Ti čutijo vso težo belgrajskega režima na svojih žepih, odkar niso več v vladi. Vsi se začeli trumoma zapuščati demokratične vrste in Pribečević je danes na Hrvaškem silno osamljen.

Politična osamelost prečanskih demokratov pa jim je začela odpirati oči. Če hočejo še kdaj vladati, morajo imeti volilce. Teh pa danes ni mogoče več dobiti na centralističen, ampak samo še na avtonomističen program.

Sedaj je treba le še počakati, da pade tudi Pašić. Potem se bodo mogoče začeli boljše časi. Mogoče, pravimo. Moralna kuga, ki so jo znale dosedanje vlade tako spretno širiti po državi, se namreč ne da ozdraviti brez noč.

Zato so se začeli demokrati izpreobračati. Oni vidijo, da je centralizem v prečanskih krajih na celi črti propadel in da ga ni mogoče več oživit.

Do te spremembe je prisilila demokrate moč razmer. Danes so Hrvatje bolj ločeni od Srbov kakor kdaj prej in Slovenci tudi.

Takoj po preobratu je bilo drugače. Takrat so Hrvatje in Slovenci kar leteli v srbsko naročje ter tam iskali pomoči in rešitve. Hrvaška in slovenska inteligenca sta bili prepojeni z „jugoslovanstvom“. Hrvaško in slovensko meščanstvo, uradništvo in tudi široki kmečki in delavski sloji so se kar topili same „bratske ljubezni“. Če bi bili znali Srbi in naši „jugoslaveni“ takrat s pametno politiko in s trezno ureditvijo uprave pridobiti zase prečanske ljudske mase, bi bil danes federalizem mrtev — tako pa leži centralizem na mrtvaškem odru.

Pamet na takrat ni prevladovala, ampak le čustvovanje. Mi smo Belgradu zaupali kot bratje in jim dali vse v roke, oni pa so prevzeli vso moč v državi kot zmagovalci.

V tistem trenutku je bila zmaga avtonomizma gotova stvar — ne šele danes.

Zato so danes duhovi ločeni po celi državi le na dve strani: Ali za belgrajski centralizem, ali pa proti njemu!

Dnevne vesti.

„Kopje ven!“ tako me poziva „Jutro“ z dne 18. tm. z ozirom na neka pripovedovanja g. poslanca Pučija po njegovih shodih. Če bo treba in kadar bo treba bom že odgovoril, kadar in če se bo to meni zdelo potrebno. — Albin Prepeluh.

Imenitni izumi. Ena najlepših reči na svetu je brezžični telefon. To je mašina kakor vsaka druga mašina, ker je tudi telefon mašina. Telefon brez žice je pa taka mašina, da tudi vsegamogočna vojaška oblast ne more poslati patrolje nad žico in tiste stare telefonske žice zvezati na svoj aparat, da prisluškuje raznim pogovorom. Pri novem aparatu gre vse z zračnimi valovi, ki so tako predrzni „prevratni elementi“, da se unajajo celo preko meje slavne kraljevine SHS. Na meji sicer čakajo nanje celi regimenti žandarjev in policajev, ampak valovi pravijo: Da idemo dalje! In gredo svoja pota. Kdor pa ima aparat, ki take valove lovi, izve vse, kar se po svetu godi. Še celo to izve, kaj piše vnanji svet o raznih naših ministrih. To pa ni dobro, da naš svet to izve. Zato je naša vlada enkrat sklicala sejo in je rekla: No ja, zračnih valov sicer ne moremo loviti, ker smo tepci, ampak tiste aparate lahko prepovemo, s katerimi se zračni valovi love. In rečeno, storjeno in sklenjeno. Slavna vlada je pri nas prepovedala uporabo brezžičnih telefonskih sprejemnih aparatov. Ni pa še prišla na to, da nosi vsak človek brezžični telefonski aparat v svojih možganih, če jih ima! Iz česar se da sklepati, da bo naša slavna vlada ljudem lepega dne prepovedala nositi v glavi tudi možgane, in sicer z utemeljitvijo: Če slovenska inteligenca lahko izhaja brez njih, zakaj ne bi tudi drugi ljudje mogli živeti brez njih?

Vesela Jugoslavija. Pod naslovom „Heitertrauriges der Woche“ piše neki nemški mariborski list: „Finančni minister namerava zopet zvišati cene tobaka. Ta vest je kadilce vznemirila zlasti piparje, ki ne prestando tožijo, da tobak ni le samoposibi zanič, ampak je tudi plesnjiv. Te tožbe na naslov finančnega mini-

stra pa so neutemeljene in zato moramo finančnega ministra braniti. Znano je, da je finančni minister javno razpisal dobavo večje množine bukovega listja. Če pa leži bukov listje v večjih množinah na kupih, začne plesnovati, kar ve vsak šolski paglavček. Zakaj ne gredo piparji sami v bukov gozde in si tam ne naberejo suhega listja? Najcenejše se vendar kupuje pri izdelovalcu — torej v danem slučaju od — narave! Čemu torej razburjanje? — V Belgradu vladajoči radikalni gospodje so za bodoče finančno leto nekaj fakultet črtali iz proračuna, med temi tudi medicinsko fakulteto v Ljubljani. Tudi to je po raznih listih povzročilo veliko razburjenja. Mi pa, ki mislimo naravno, smo drugačnega mnenja. Tisti ljudje, ki so to sklenili, so očitno pristali Darwinove teorije, po kateri oni izvirajo iz opice. Če pa je človek nastal iz opice, mu zadostuje v danem slučaju potrebe gotovo tudi živinozdravnik ali pa celo „šintar“. Ali je imel Adam na razpolago kakšnega medicinskega doktorja in Eva kakšno babico? Torej nazaj v stari raj in proč s kuturnim „duzelnom“.

Kam pojdemo jutri? Veste kam? Kar pred frančiškansko cerkev v Ljubljani. Tam pred mostom sedi ženska, ki prodaja „Avtonomista“. Za 1 dinar na teden izveste iz „Avtonomista“ več kakor iz „Slov. Naroda“ v 57 letih. — J. P.

Predavanje Štefana Radića v „balkanskem komite“-ju se je vršilo 10. t. m. Seji je predsedoval Sir Edward Boyle.

Trda sodba. O bivši Avstriji je za časa vojne napisal g. Reclus te-le besede: „Avstrija ni država, ni narod, ni skupina narodov, ampak je vojaški in upravni aparat in neprijetna družina.“ — Tako je zapisal g. Reclus o Avstriji.

Lepe razmere. „Slovenec“ je objavil v nedeljo sledeče „poslano“: „Poštnemu ravnateljstvu Ljubljana. — Ker je ljubljanska poštna uprava glede dostave mojih privatnih pošilk zagrešila nekaj samovoljnih protizakonitosti, sem prisiljen na to reagirati javno. — 1. 14. septembra t. l. mi

je policijski komisar v poštnem uradu 1 zaplenil 3 zavitke knjig, ki bi jih jaz ne bil sprejel, če bi se pošta držala uzuelnih predpisov, da o sprejemu odloča odresat in ne policija. Poštni uslužbenci so dopustili, da je policijski komisar odprl priporočene zavitke, ki jih niti prevzel nisem. Da nisem privolil v konfiskacijo, dokazuje moj protest pred policijskim komisarjem, kateremu sem izrečno izjavil, da je konfiskacija protizakonita in protiustavna in da zato tožim i policijsko i poštno ravnateljstvo. Tožbo bi bil vložil, če ne bi medtem pošiljatelj na mojo željo pošiljk reklamiral. — 2. 21. septembra je došel nov zavitek, a se nisem hotel odzvati obvestilu, pač pa sem v priporočenem dopisu 21. in 29. septembra poštnemu ravnateljstvu izrečno izjavil, da pošiljko sprejemam; zahteval sem le uzuelno dostavo, ker nikakor nisem dolžan s svojim odzivom sankcionirati vaše protizakonitosti, protiustavne in samovoljne prakse, da bi moral po pošiljko sam. Popolnoma samovoljno ste pa pošiljko returnirali, čeprav sem bil adresat jaz in ne pošta. Zato smatram ta slučaj za intercepcijo privatnih pošilk. — 3. Glasom obvestil 3., 9. in 10. oktobra so došla zame 3 priporočena pisma in ste jih protizakonito odprli in s tem kršili tajnost privatne korespondence. Poudarjam, da je to pisemska pošta! Zato ugotavljam: 1. Ljubljanska pošta je danes policijska ekspozitura, kjer se na protizakonit in protiustaven način konfiscirajo privatne pošiljke. 2. Poštna uprava samovoljno in protiustavno gazi in krši tajnost privatne korespondence. 3. Ker poštne uprave očitam javno tako težke arbitarnosti in protizakonitosti: 1. protizakonito in protiustavno konfiskacijo privatnih pošilk, ki jo policija more izvršiti le pod poštno patronanco in je torej odgovorna poštna uprava, ker se je prelevila v policijsko ekspozituro, 2. kršitev tajnosti privatne korespondence in 3. intercepcijo privatnih pošilk, pozivljam poštno ravnateljstvo, da me ovadi radi § 104 s. k. z.; tako bo sodišče indirektno tudi ugotovilo, ali so razpisi Gen. dir. carin 32.031 od 10. maja t. l., Min. za notranje zadeve 8837 od 5. maja in nalog Min. pošte in tel. 411 od 11. maja zakoniti ali protizakoniti in protiustavni. Uverjen sem, da je vsa slovenska kulturna javnost zainteresirana na tem, da sodišče razsodi, so li nekulturne arbitarnosti poštne uprave zakonite ali protizakonite in protiustavne. Zadevo kršitve pisemske tajnosti pa izročim državnemu pravdnistvu. V Ljubljani, dne 13. oktobra 1923. — Ivan Bukovnik, Ljubljana, Kopitarjeva ulica 6.“

Zakaj plačujemo davke?

Različna mnenja o Radiću. „Die Drau“, ki izhaja v Osijeku, piše o Radiću: „Naj govori kdo o Radiću, kar hoče, naj našteva vse njegove napake, smatrajte ga za demagoga in za človeka brez namenov in ciljev, pobijajte njegovo odsotnost iz parlamenta kakor jo hočete, eno pa mora vsak priznati: Hrvatje stoje danes v njegovem taboru.“ — V istem časopisu pa beremo na drugem mestu izvelec iz članka, ki ga je napisal dr. Janko Šimrak, kjer pravi o Radiću kot o političnem voditelju, „da je političen voditelj le tisti, ki zna izkoristiti volilne rezultate, česar pa Radić ne razume. V tem leži vsa tragika Hrvatske.“ — Kakor vselej in povsod bo tudi tukaj odločila zgodovina, katero mnenje je pravo.

Nov volilni zakon. Iz Biograda poročajo, da bodo radikalni napravili nov volilni zakon. Ta zakon bo tako narejen, da bodo pri prihodnjih volitvah na vsak način zmagali radikalni. — Po naših mislih za take „uspehe“ ni treba zakona. Vlada lahko enostavno odredi, da bodo člani vsake volilne komisije, kjer se pokaže le en sam nasprotni glas, zaprti pa 20 let, pa bo šlo brez zakona. In kako gladko bo šlo!

Demokratje postajajo avtonomisti! Ali nismo mi tega že zdavnaj navedali, kako bo?

Prejeli smo v obljavo: gospod dr. Dušan Peleš je povodom svojega bi-

vanja v Ljubljani obiskal v pondeljek Žitni zavod. Izrazil je željo, prepričati se osebno o opravičenosti nekih pritožb radi vladine prehranjevalne akcije. Pregledal je obračune o nabavljenem blagu ter si dal pojasniti posameznosti tako glede cene, količine blaga itd. Na podlagi predloženega obračuna in danih pojasnil je izrazil svojo popolno zadovoljnost o poslovanju Žitnega zavoda kot poverjenika za prehrano in dal pooblastilo, da se o tem obvesti tudi javnost, z izrečnim pristavkom, da se je prepričal o popolni pravilnosti poslovanja Žitnega zavoda ter da nima niti najmanjšega povoda, očitati kaj, kar bi ne bilo v soglasju s pogodbo, ki obstoja med Ministrstvom socialne politike in Žitnim zavodom. Po izvršenem pregledu poslovanja se je gospod minister dalje časa razgovorjal z voditeljema zavoda o načinu nadaljne akcije v svrhu prehrane pasivnih krajev ter izrazil željo, da se mu o stvari stavijo konkretni predlogi in napravi podroben elaborat.

„Avtonomist“ — Radićevo glasilo. Pod tem naslovom je objavil „Slov. Narod“ v pondeljek tole „senzacionalno“ novico: „Kakor nam poročajo, je postal „Avtonomist“ glasilo Radićeve stranke v Sloveniji. Izdajatelj in urednik lista je g. Joža Petrič. G. Albin Prepeluh ne fungira več kot izdajatelj in lastnik lista. Iz pisave lista, ki se v zadnjem času dosledno zavzema za federalizacijo in ne več za avtonomijo, in za „človečansko in mirotvorno republiko“, se da sklepati, da je vest o njegovih zvezah z Radićem istinita.“ — Ko sem po večdnem izdatnem barvanju svojega nosa to notico prebral, sem rekel sam pri sebi: Na kakšno pametno misel pripravijo lahko tudi najbolj pametnega človeka največji osli tega sveta! — J. P.

„Slovenski Narod“ je objavil notico, da bom jaz lastnik in izdajatelj in urednik in odgovorni urednik „Avtonomista“. Ko bi jaz mogel to postati, bi bil jako zadovoljen in vesel. Vem pa, da neki drugi gospod to ne bo postal, ker sedanji gospodar „Avtonomista“ ne mara „Avtonomista“ izpremeniti v „Slov. Narod“. — J. P.

Začetnice „J. P.“ pomenijo: Jože Petrič. Toliko v pojasnilo slovenski inteligenci. Pametni ljudje namreč že itak vedo, kaj jaz napišem. — J. P.

Izgubila se je kuzla, ki sliši na ime „Pamet“. Kdor jo najde, naj jo odda brez nagrade „Slov. Narodu“. — J. P.

Was soll das werden? — tako so se vpraševali gospodje, ki imajo v rokah „Slov. Narod“. In so dejali: „Was soll das werden?“

Radićevo pisma. Jaz dobim vsak dan in vsako minuto po 16 pisem od Radića iz Londona. Če jih hoče „Slovenski Narod“ videti, naj pride k meni sedaj, ko je moja slabša polovica na Dunaju. Sicer bo pela metla po hrbtu — jaz to vem. Gott erhalte — z' Wean die Alte! — J. P.

Odslej bom vse, kar bom napisal, podpisal z začetnimi črkami svojega imena: J. P. Če se moram jeziti jaz, naj se pa še drugi. — Jaz, Jože Petrič, Häusermakler, Geldausleiher und Valutaschieber.

Kaj nam obetajo. Zagrebški „Morgen“ poroča, da pripravlja vlada za „prečane“ v novem zakonu o zvišanju indirektnih davkov nove ugodnosti: V Srbiji in Črni gori bo novi davek zvišan za kakih 10 odstotkov, v prečanskih krajih pa mnogo, mnogo več — samo da radikalni pri novih volitvah ne izgube večine med srbskim prebivalstvom.

Moka in kruh. Zagrebški „Jutarnji list“ poroča, da dobivajo kmetje v Slavoniji za kilo pšenice po 13 kron, v Zagrebu pa stane kilogram kruha 26 kron. Kdo „zasluži“?

Novi vojaški zakon. Ljubljanski „Uradni List“ dne 17. oktobra t. l. prinaša novi zakon o ustroju vojske in mornarice.

Zemljepisni atlas kraljevine SHS. Izdalo „Društvo slovenskih profesorjev v Ljubljani“. Izvršil Ing. Viktor Novak. Založila Jugoslovanska knjigarna, 1923. Cena Din 48. — Na sedmih listih je izdalo „Društvo slovenskih profesorjev“ atlas Jugoslavije in

s tem podalo Slovincem prvovrstno delo. Listi 1, 2, 3 in 7 so nam znani že od prej; novi so listi 4, 5 in 6; na njih sta lista 2 in 3 združena, izpopolnjena in povečana. Ker ima atlas zelo veliko obliko, 48 x 41 cm, so ti trije listi popolno nadomestilo za veliko stensko karto, samo da je izvršba bolj natančna, kakor bi pa mogla biti pri stenski karti. Tako imamo prvič v naših zemljevidih plastično jako nazorno sliko vse kraljevine. Karta 4 nam predstavlja južni del Jugoslavije — Makedonijo, Staro Srbijo, del Srbije, Črna gora, del Dalmacije, karta 5 severovzhodni del — Vojvodino, del Hrvatske, Slovenije, večji del Srbije, deloma Bosno, karta 6 pa ostale dele. Prednost teh treh kart je tudi ta, da je na vsaki zarisani tudi sosedni del druge karte, kar je v svrhu orientacije zelo velikega pomena. Resnici na ljubo moramo konstatirati,

da nas je to delo presenetilo vsled krasne izvršitve, ki dokazuje, da smo zmožni v domačih podjetjih izvršiti dela, kojih se ne bi sramovalo tudi vsako inozemsko veliko grafično podjetje. Atlas dela čast Jugoslov. knjigarni. Cena Din 48 za sedem velikih zemljevidov je zelo nizka.

Najboljši premog, drva in oglje
kupite najcenejše pri
Družbi Ilirija, Ljubljana, Kralja Petra trg 8.
Telefon 220.

Čevlji z znamko „Peko“ domačih tovarov Peter Kozina & Co. so priznani najboljši in najcenejši. — Dobite jih povsod. Glavna zaloga: Ljubljana, Breg št. 20, na drobno Aleksandrova cesta št. 1.

ZA KMETE.

Kaj naj piše „Slovenski Narod“?

Krompir je v naših krajih najvažnejša ljudska hrana. Zato moramo na ta pridelek obračati našo največjo skrb.

Krompirja je več vrst. Izmed različnih vrst krompirja imajo neka-

tere v sebi več vode, druge zopet manj. Večja ali manjša količina vode v krompirju je pa zelo važna okolnost, na katero moramo zelo paziti. Kolikor bolj vodene sorte je namreč krompir, toliko rajše gni in toliko

bolj je podvržen vplivu toplote, da v shrambi prej kali. Zato pa vodene sorte krompirja za hranitev čez zimo niso dobre, ampak „suhe“ vrste krompirja.

Krompir moramo shraniti tako, da po zimi ne zmrzne. Zato ga hranimo navadno v suhi kleti ali pa nalašč v ta namen narejeni jami.

Predno krompir shranimo, ga je treba odbrati. Krompir, ki smo ga pri kopanju obtolkli ali nasekali z motiko, je treba izločiti, ker tak krompir začne kmalu gniti. Ravno tako je treba odbrati že nagnit krompir. Za zimsko shrambo neprikladen krompir je treba čim prej porabiti ali za lastno hrano ali pa za živali.

Lep in dober krompir, kar nam ga po odbiranju ostane, je treba zopet odbrati po njegovi debelini. Debel krompir shranimo posebej, drobnega posebej. Kot tržno in zlasti kot semensko blago pride v poštev le debel in lep krompir.

Ko smo krompir odbrali, ga je treba očistiti zemlje in dobro posušiti na solcu. Shraniti smemo le suh krompir, če hočemo preprečiti prezgodnjo gnitlobo.

Krompir shranimo v suhi in zračni kleti. Po zimi ga je treba večkrat prebirati, da pravočasno odberemo

nagnite gomolje. Pri prebiranju se krompir istočasno tudi prezrači.

Kdor nima primerne kleti za shrambo krompirja, naj ga shrani nalašč v ta namen narejeni jami. Tako jama naredimo tako-le:

Izkoplji pet četrtn metra (nekaj nad 1 meter) širok in dve pedi globok jarek. Stene takega jarka naj bodo poševne. Sredi jarka položi nekaj desk v obliki strehe. Tako nastane sredi jarka rov, po katerem se odceja voda. Potem zloži na te deske krompir tudi v obliki strehe po celem jarku. Krompir pokrijemo z debelo plastjo slame, na slamo namečemo plast zemlje, na zemljo pa denemo zopet plast slame ali pa krompirjevine. Na vrh pride zopet plast zemlje.

V taki jami krompir ne zmrzne. Jama naredimo lahko poljubno dolgo, ali pa več jam, kar je ugodnejše v toliko, ker je treba v slučaju potrebe odpreti le eno jama. Ko odvezamo potrebni nam krompir, jama zopet pokrijemo. Tako si ohranimo krompirja dovolj do prihodnje letine.

IZDAJA LJUBLJANSKA ORGANIZACIJA SLOV. AVTONOMISTOV.
Odgovorni urednik Jože Petrič.
Tiskarna J. BLASNIKA NASL. v Ljubljani.

Izšla je Blasnikova Velika pratika

za prestopno leto 1924, ki ima 366 dni. „Velika Pratika“ je najstarejši slovenski družinski koledar, ki je bil najbolj vpoštevani že od naših pračedov. Tudi letošnja obširna izdaja se odlikuje po bogati vsebini zato pride prav vsaki slovenski rodbini. Dobi se v vseh trgovinah po Sloveniji, in stane Din. 5.—, kjer bi je ne bilo dobiti, naj se naroči po dopisnici pri J. Blasniku naslednikih, tiskarna in litogr. zavod, Ljubljana, Breg 12.

Pozor! Preselitevi!

Popolnoma varno naložite svoj denar pri

Vzajemni posojilnici v Ljubljani r. z. z o. z.

ki se te dni preseli iz hiše uršulinskega samostana poleg nunske cerkve v lastno novo palačo na Miklošičevi cesti poleg hotela „Union“.

Hranilne vloge se obrestujejo po

6%

brez odbitka rentnega in invalidnega davka, v tekočem računu

5 1/2%

vezane za dobo pol leta

6 1/2%

in više po dogovoru.

Varnost za hranilne vloge je zelo dobra, ker poseduje Vzajemna posojilnica večino delnic stavne delniške družbe hotela „Union“ v Ljubljani. Vrhutega je njena last nova palača ob Miklošičevi cesti, več mestnih hiš, stavbišč in zemljišč v tu in inozemstvu. Denar se lahko naloži po poštinih položnicah.

Priporočam svojo na novo otvoreno trgovino z usnjem vseh vrst in čevljarskih potrebščin na Starem trgu št. 30. nasproti kavarni Zalaznik. (Tramvajska postaja Sv. Jakob). **Andrej Sever.**

Franco Piškur, Ljubljana
Stari trg 6.

priporoča svojo novo ustanovljeno specerijsko in delikatesno trgovino po najnižjih cenah. Dostavlja se tudi na dom.

Oblast. avt. civ. inž.

A. ŠTEBI

tehnična pisarna, Ljubljana, Dunajska cesta 1a (v palači Ljublanske Kreditne banke). Projektira električne centrale, posvetuje občine in prlatnike ter daje strokovna mnenja.

IVAN SAX, Ljubljana
Stari trg št. 8,

priporoča svojo trgovino manufakturnega blaga in obleke domačega izdelka po najnižjih cenah. Izdeluje tudi obleke po naročilu!

Minka Horvat
Ljubljana, Stari trg 21.

priporoča po nizkih cenah svojo zalogo **damskih slamnikov in klobukov.**

Export „Jugoeksim“ Import
trgovska družba

Vekoslav Pelc in drugovi v Ljubljani,
Vogova ulica št. 8.

Trgovina s specerijskim, kolonijalnim, materialnim blagom, deželnimi in poljskimi pridelki ter izdelki, mlevskimi izdelki, lesom in lesnimi izdelki ter manufakturno na debelo.

Vse pisalne, risalne in šol. potrebščine

dobite najceneje v papirni trgovini

Miroslav Bivio, Ljubljana
Sv. Petra cesta št. 29.

Lastna knjigovoznica. — Velika zaloga šolskih zvezkov, map in blokov.

Ivan Pakiž

Ljubljana, Stari trg 20.

Velika zaloga stenskih ur budilk, svetovno znane tovarne „Junghans“. Vsakovrstne precizne švicarske žepne ure, izbira zlatnine, srebrnine in jedilnega pribora.

Nova knjiga!

V Blasnikovi tiskarni je izšla knjiga:

Dr. Dragotin Lončar
Politika in zgodovina,

ki obsega na 150 straneh pet oddelkov: A. Življenjepisi (Masaryk, Krek, Mahnič, Svetec, Susteršič in Tavčar), B. Za Jugoslavijo, C. O ustavi v Jugoslaviji, D. O socializmu in komunizmu, E. O slovenski politiki (Zakaj smo izgubili Koroško in Primorsko). Slovenci kupujte in čitajte! Cena Din 30.—. Po pošti Din 30'60.

Knjigarne in prodajalci popust.

Antikvarijat, knjigarna
HINKO SEVAR
Ljubljana, Stari trg 34

kupuje in prodaja različne knjige v vseh jezikih po ugodnih cenah.

SVETLIN KREMA
prvovrstna prima vazelna za usnje v lesenih in pločevinastih škatljicah in parketno voščilo, najboljši izdelki, priporoča trdka

J. Kordiš,

Ljubljana, Vogova ulica št. 2.

Očala Ščipalci

F. P. ZAJEC
optik
LJUBLJANA,
Stari trg 9.

Zlata in srebrna

Teodor Korn, Ljubljana

Poljanska cesta št. 8

se priporoča cenj. občinstvu za izvrševanje vseh

kleparskih in vodovodnih instalacijskih del kakor tudi za pokrivanje streh.

Vsa stavbinska in kleparska dela v priznani solidni izvršitvi. Proračun brezplačno in poštne prosto. Popravila točno in po najnižji dnevni ceni. Ambalaža in pločvine.

SLAVENSKA BANKA d. d. Zagreb

Podružnica: LJUBLJANA.

Delniška glavnica Din 50,000.000—
in rezerve preko Din 12,500.000—

PODRUŽNICE:

Beograd, Bjelovar, Brod na S., Celje, Dubrovnik, Gornja Radgona, Kranj, Maribor, Murska Sobota, Novi Sad, Osijek, Sarajevo, Sombor, Sušak, Split, Šibenik, Šabac, Vršac, Wien.

EKSPOZITURE: Rogaska Slatina (sez.) Škofja loka, Jesenice.

AGENCIJE: Buenos Aires, Rosario de Santa Fe.

AFILIJACIJE: Slavska banka, Ljubljana; Jugoslavenska industrijska banka d. d., Balkan Bank r. t. Budapest, Vaczi utca 35.

Izvršuje vse bančne posle najkulantneje.

Trgovska banka d. d., Ljubljana

PODRUŽNICE:

Maribor, Novo mesto, Rakek, Slovenjgradec, Slovenska Bistrica

Šelenburgova ulica številka 1.

(PREJ SLOVENSKA ESKOMPNA BANKA)

KAPITAL IN REZERVE DIN 17,500.000—

Izvršuje vse bančne posle najtočneje in najkulantneje.

Brzjavlj: Trgovska

Telefoni: 139, 146, 458

EKSPOZITURE:

Konjice, Moča-Dravograd, Ljubljana (menjalnica v Kelodvorski ulici)